

1551. *moniarafa* ∴ *moniaro fa*.
 1557. *eperfa* ∴ *eper fa*.
 1591. *faximus* ∴ *faxinus*.
 1625. *elephanth* ∴ *elefanth*.
 1642. *neye* ∴ *ineye* (talán *ünője?* A B. 1059. nyomán *neye* = *neje* kellene; vö. GÁLDI: MNy. XXXIII, 46).
 1647. *quigus* ∴ *quīgus* = *qui(n)gus*; vö. B. 1067. *quintus* vagy *quincus*. Ez a 'vadmacska' jelentésű állatnév egyelőre megfejt-
 hetetlen. Aligha *catus* ~ *cattus* elferdítése, amint FINÁLY vélte, s a német *quicken* 'nyávogni' igével sem hozható kapcsolatba (így BARTAL: NyK. XXIV, 249).
 1716. *basilicus*—*basilicus* ∴ *basile(us)*—*basalic(us)*. Jobb ala-
 kot nyújt a B. 1131. latin szava: *Bařiliscus* (Sch. magyar értel-
 mezését a SZAMOTA-féle olvasattal közölte az EtSz. is).
 1723. *menet* ∴ *meneth*.
 1751. *daro* ∴ *daru*; vö. B. 1166. *daru* (már javítja az EtSz. is).
 1774. *pinx* ∴ *p(er)nix* (vö. NyK. XXIV, 253).
 1797. *pubdeneverere* ∴ *pub deneverere* (vö. NyK. i. h.).
 1911. *popisma* ∴ *popiffma*.
 2024. *cays*—*id(em)* [= Sch. 2021. *lena*—*curua* (*kurva*)] ∴ *tays*
 = *Thais*. Már BARTAL is személynévre gondolt, de az ő feltevése
 („Lais, a híres hetaera“ NyK. XXIV, 248) aligha fogadható el.
 Kitűnő párhuzamul szolgál KLARET csehországi latin szótárának
 egyik adata: „1184. Frexa *Tais scortum* sskoleze, sladusska
 Glicerij[n]um.“ (FLAJŠHANS kiad. I, 150, vö. „jméno řecké hetaery
 Thais vzato za appellativum“ Index, II, 272). Adatunk egyébként
 a magyar értelmezésben olvasható szó legrégibb előfordulása.
 2027. *mechos* ∴ *mehos* (helyesen *moechus* kellene).
 2031. *propta* ∴ *ppta* = *propheta*.
 2048. *citocinericum* — *pepelche* ∴ *citocinerenciu(m)* *pēpolche*
 (talán: *pempölce*, vö. NyK. XXIV, 251, 253).
 2060. *quadrivium* ∴ *quadruu(m)*.
 2076—7. *aleatio tabula* ∴ *aleatio c(um) tabula* (a *cum*, con-
 hasonló rövidítésére nézve l. B. 10., 17., Sch. 1983. stb.). Ebben
 az esetben az értelmezések így rendeződnének el: *aleatio* — *hafarth*
 (= *házsárt*, vagyis 'kockajáték') | (*aleatio cum tabula* — *agafah*.
 Utóbbi szavunk magyarázatát l. jelen számunkban 263. l.
 2132. *megnyomdok* ∴ *megnomdok*.
 2135. *sinsorianus* — *choban* ∴ *řinforianus* — *choban*. A tétel
 magyarázatát l. jelen számunkban 263—4. l. GÁLDI LÁSZLÓ.

Magyar nyelvemlékek a herceg Batthyány család körmendi levéltárában.¹

10.

Belváry Ferenc deák levele Batthyány Ferenc dalmát-horvát- szlavon bánhoz.

1529. június 27.

Kegyelmes wram ereke walo zogalathomath ýrom the
 kegyelmednek mýnth en kegyelmes wramnak, ýol leheth ennek

¹ L. MNy. XXXVII, 200—6.

elethe es yrtham the kegyelmednek, azth nem thwdom ha meg atthothak, de the kegyelmed bynth ream ne wessen hog gyakrabban nem yrhatam, merth yol thwgya kegyelmed, mynemew ydew wagyon, nem hog yrhath de yngen sem yzenheth, kegyelmes wram kywanom myndeneknek elethe the kegyelmedeth mynd az en kegyelmes azzonyomal egyethembe nagh yo egessegebe lenny. Thowaba kewanam ha the kegyelmednek yob hyrth yrhatnek, de ezth yrhathom kegyelmednek, hog ez napokba Moldway wayda nagh ereyth Erdelybe kwlde az wthan mynth erthethek az Zekelyek hywathalara, ynneth yspan wram es wram az theb wrakal zep nepel Brassonal eleuekbe zallanak, es kedden Zenthyanos Bapthystha nap eleth walo kedden Feldwarnak es Brassonak kezethe zembe meg wywank, az Zekelew el arwanak, merth mellewnk otthan el allanak, es egyethembe welek mynd mynket waganak, ha welwnk thargyak wala ysthen mynd kethseg nekyl nekwnk attha wala, merth ymar meges fwthamthanak wala, de mynketh az Zekelyek wezthenek. Masth ymar az Zekelyek mynd egybe gyelthenek mynd Janos kyralth kyathyak, az nemesben kewes remenseg wagyon, az Zazsag meg yeth amerth hog nem thwgya myth thegye, ydegen segedseg nekyl kyral ez orzagnak ky lezen. Moldwa Hawaselfelde mynd Janos melleth wagyon wramath es yspan wramath az thewbysthes ysthen ez wyadalbol bekewel meg hoza thowaba kegyelmes wram the kegyelmednek welem ez ydeygh walo yo thetekh ha ysthen eltheth meg zolgalom mynd en kegyelmes wrammak, merth hyzem the kegyelmedeth az theb zolgay kezeth eremesth zolgalthathoth, az mywel enes thwtham byzon jamborwl es eremesth zolgaltham, wrysthen tharcha meg the kegyelmedeth kegyelmes wram mynd azen kegyelmes azzonyommal egyethemben yo egessegeben. Ez lewel adathoth Zebembe zenth Lazlo kyral napyan 1529.

Belwary Ferencz dyak the kegyelmed zolgayä

[Címzés:] Magnifico domino Francisco de Batthyän regnorum Dalmacie Croacie et Slavonie bano etc. domino michi gratiosissimo.

Eredetije félv papíron, zárópecsétje elveszett. Uo.

11.

Somogyi Ferenc levele Batthyány Ferenc tót- és horvátországi bánhoz.

15(2)9. július 30.

Kygelmes wram, solgalatom wtan, yrhatom kygelmednek, est hogy az Enyngy dolgarol, kyrel solt wala k. es enuelem wegezet wala, weghe nem mehehe, mert az ffejerwaray lector az kaptalan hyre nekel nem arta magat ez dologban, nekyl hyre thewe, semykepen ehes nem allanak, az menemy tanulsaga gasparnak wolt kygelmedtyl, mert est mongyak hogy k. semelye nekel nem lehet, jollehet mynd gasparal eleget therekettenk ez dologert, en ez dolog alat woltam semben dombay Janusal, es ffarkassal, attam megy ertenyk, hogy k. nekem zalagossetotta

ezer fforentban Enynget, es az somogy josagat, solgalatomert, ydeygh, est azert myelem hogy hederwarý fferenchnek ne segelyenek, est megý myelyk, azert kýgelmes wram, ha jonak thecyk k. az waswarý kaptalanbol hywasson ketet hozya k., es az wallast myelye megý k., az zalagos lewel kelyenký, az kaptalanbol kýlgye nekem k., en kenýgy ffogadok hytemre kýgelmednek, hogy walamýkor k. megý kýwanya mynden ok wetes nekel megý bocýatom mert enbenem kýgelmednek ketsege ne legýen, az mygh elek, hywen jamborwl akarok solgalnom kýgelmednek en thehetsegem serent, myndenben, enbees, cak az wrýsten megý tarcyon, es hatalmas ký ne ýzen belele, thowaba az datomat az zalagos lewelnek, ha k. thecyk, ýrnaýa hwshagyó wasarnap elet walo wasarnapra, ez wegre hog teteneek, hogy nem ez ýde kesben let ez dolog, hyrt nem írhatok k. egyebet Serechen Janus megý ffokta wayda wramat, mynd assonýomal germekewe marhayawal kaydacýon, ez elmult wasarnapon haynalban, choda okossagal, casar ffelel ezt ýrom kýgelmednek, ký ast mongya hogy megý thert, kýk ast mongyak hogy el jot, de ennekem býzonýal mongya egy barátom, hogy ffeýerwarban wolna, est neký wly ember monta, ký casaral egyet ýot, Therek Balýnt wram ffelel semý jo hyrt nem ýrhatok, kýt ertem hogy k. nylwan twd, az thot orsagyak dolgarol ast erzem hogy ýbraýn es memhetbek segetsegre mene nekýk, az wýzen walo ereeth casarnak erthem mynden býzonýal hogy satanal wolna, de ast hysem hogy k. rywýd napon býzont ýrhatok az casar dolgarol, cak neffelegye k. kýraltw az lewelet megý serzený, kýrel emlekeset wala nekem k., az gabana es zab ffelel ýryon kýgelmed myth myelýenk, mert en semý dologban el nem vettem es nem wesem az mate hýspan kesset es býrodalmat, hanem az kýgelmed hagyasa serent cýlekettem, ennek wtana kerem k. mynt kýgelmes wramat, hogy k. megý ne ýegyesýen ez kenýrgesembel, ha k. anera walo, sýksege nýnch es hýt walo gabanara, agya nekem k. egyk astagot solgalatomert, ha kenýg sýksege wagyon reya k., semýkepen nem akarom megýbantanom k. ez dologwal, enek wtana ýrtam albert hýspan ffelel k., de ennekem kenýergetek barátým hogy ýryak melette k. azert jol twgya k. myt kel wele myelný, mert ast erthem hogy karth thet k., wrhýsten thareya meg kýgelmedet mynt az en kýgelmes assonýomal mynden jauawal Amen.

Enýngen ýram ez lewelet penteken senth Anna ason nap wtan a.(no) d.(omni) M Q. 9.

Ez akaratom kýgelmes wram hogy mynd ffelesegemel Enýgben keltezem ha k. akaratya

Servitor Franciscus
Somogy manu proprya

Ez dologrol myert kesen ýrtam, ez oka nagy sok gondom wolt ez ffelel hogy ez somogy warmegyé soksor egyben gýlekesnek es heýaba walo kelcheget thetenek, kestek kellet lennem mert ast aletyak hogy part wagýok.

[Kívül címzés:] Kýgelmes wramnak, Batyaný fferench wramnak, thoth es horwath orsagnak Banýanak etc. nekem kýgelmes wramnak adassek.

Eredetije egy ív papíron, kívül zárópecsét nyomával. Uo.

12.

Ráday Mihály levele Batthyány Ferencné Katalin asszonyhoz.

1530. január 29.

Zolgalathomath irom kegyelmednek mynth kegyelmes azonynomnak. Az kegyelmed leweleth meg erthethem, kyben yr kegyelmed hogy ertheny akarna mynden dolgokath. Ith walo dolgokath thwdya azth kegyelmed hogy Sebesthyenth el kwlthem kegyelmedhez kythwl kegyelmed mynden dolgokath ith walo dolgokath megh erthheth, lrtham wolna kegyelmednek de akor nem wolph semy zerzamom, Az ith walo dologh masthan ez hogy im zoltham Waychprokharal es az thwbýwel es ez akaratiba wagýwnk masthan hogy oda Kermendre menywnk, de az mynth kegyelmednek lewelekbe irthak hogy keth zaz lanchkeneth wagyon hat zaz pwskas keeth zaz lowon walo fegyweres thwdya azth kegyelmed hogy sok hya wagyon, chak ennek az fele wolna es jo wolna de megh fele synch, Azt es byzonýal thwdya kegyelmed hogyha my ide nem jwthwnk wolna wk Zombathhelyth megh nem wethek wolna, ha alaya jwthek wolna es es wgyan azon kepen jarthak wolna mynth annak elewthe. Merth ez el mwlfth keden es alaya jwthek wolph ezen kepen mynth igaz mosthan de meg wgyan azon wthon wyza menthek az mynth ide jwthek wolph, Azerth the kegyelmedeg kerem ezen hogy kegyelmed mygh hamareb leheth annal hamarab mynden nepeth walamy leheth mynd lowagh mynd gyalogh eyel napal syessen oda Kermendre, de wgh bochassa kegyelmed hog thwlyan jwenek az rabanak onath az hyd felul legyenek az mely hyd az raba wyzen oth Kermend alath wagyon, ezel kegyelmed ne kestelyen Isthenerth es kerem kegyelmedeth, ha kegyelmedeth mynd thyzthessegeth mynth haznoth akar walan, Merth en az mynth ez nepeth esmerem lathom zyweketh felny thwdnanak ha wolna kythel, Merth erthem mynden akaratyokath megh es kerdnek mynden dolgon, Az mynere en erthem hozya es zolok ky megh ez ideyk w nekýk gonoznak nem thethwth, Merth ha thegnaph engem waar wala az wraýmal egyethembe, hyzem hogy masth Kaldy Myklos es kezben wolna, Erthem ezth es thwlwk hogy ma erwl thanachkozthwnk hogy mynth kellene thenwnk, hogy ha azhoz zoltham wolna hogy Kermendre ne menywnk Azth es kezek wolphak wolna fogadny de en azhoz nem zoltham sem zolok, Azerth kegyelmed wyselyen wgy gondoth reya hogy essek mynde dolga jol kegyelmedethnek, Im my igen reghel indwlunk ineth, walamyth Isthen ad de oda Kermendre megýwnk kegyelmed syessen az nepel kwl-dessel wgy az mynth megh irtham kegyelmednek, hyzem azth hogy Isthen mynden dolgwukath jol adya, ha kegyelmed az nepeth el kuldj thabath kegyelmed elwl elkwlgywn hozýank egy emberth myg hamarab leheth, hogy thwdýwnk hozya tharthoznj, Thowaba im az haz kezebe wagyon waychprakarnak kyrwl en w wele elegeth zoltham felwle merth en azth kywantham wran kepeben hogy wrannak es embere legyen igaz wgyan mynth wneký igaz wgyan byryon mynth az w embere merth en nekem ig thechyk jobnak, w maga es azth mondja hogy keez hozya, Akarya, Azerth kegyelmed es iryon felwle neký, merth job hogh

kegyelmethek kezebe es wgyan legyen mynth az wwebe. Mynd ez mynd Kermend ha Isten adya hogy megh wehethyw, Thowaba az wraym igen zolnak hogy penzek nyneh thwdya azth kegyelmed hog ha penzth nem kwld kegyelmed hogy echersmynd fel kelnek az wraym el mennek, Azerth kegyelmed kwlgynw penzth, merth egy penzek synch, Thowaba az hol kegyelmed az sapharth irtya hogy haza kwldyem, thwdya kegyelmed hogy semykepen nem leheth masthan, ha nem onath Kermendwl el kuldem, Isten tharchya mynden jawawal kegyelmedeth. Datum Sabarie sabatho proximo post fastum conversionis beati Pauli, Anno 1530.

E. V. M. servitor Michael Radaý

[Kívül címzés:] Generose ac magnifice domine Catherine magnifici domini Francisci de Bathyan regnorum Dalmacie Croacie Sclauonieque bani etc. consorti, domine michi graciouse.

Egy ív papíron, zárópecsétje elveszett. Uo.

13.

Radaý Mihály levele Batthyány Ferencné Katalin asszonyhoz.

1530. január 31.

Zolgalathomat irom kegyelmednek mynth kegyelmes azonynonak. Az mynth kegyelmednek izenthem wala az kermendi dolog felwl azth thwdya kegyelmed hogy byzon nem hythem volna soha hog chyak enne thwdomanya legyen Waychprokarinak es az thwbynek, az myneth lattham hogh thwdnak, errwl sokath irhathnek kegyelmednek, de job hogy kegyelmed erchye mynd anne sok jamborthwl meg az kyk oth wolthak, de ezth byzonyal thwdya kegyelmed hogy ha ma el nem mennek wala alola, vagy ma wagy holnap de kezwnkbe lezen wala kyth kegyelmed en thwlem megh eerth, Thouaba kegyelmes azonynom en az nepeth semykepen megh nem tharhathom, merth zwkthwnk zwknek merth el yethek, ez wraym azth mondyak, hogy semi kepen nem aradhathnak, merth nyneh mondyak, nem akarok maradny es ezrwl walo irasom is sok volna kegyelmednek, de en magan akarom megh mondanom. Isten tharchya kegyelmedeth mynden jawawal. Ex Dorozlo, feria secunda proxima post festum conversionis Pauli, Anno 1530.

E. V. M. servitor Michael Radaý

[Kívül címzés:] Generose ac magnifice domine Catherine, magnifici domini Francisci de Bathyan regnorum Dalmacie, Croacie Sclauonieque bani etc. consorti, domine michi gratiouse.

Félfv papíron, zárópecsétje elveszett. Uo.

14.

Sennyei Ferenc levele valószínűleg Batthyány Ferenchez.

1530. július 19.

Zolgalathomoth yrom es ayanlom the kegyelmednek mynth kegyelmes wramnak: ez el mwlt napokban yrtham vala meg Bajzprachar wramnak, hogh az dezmara emberth walazthana es kyldene, merth ymaran az ydew naponkynth el kewzelgeth, es hogh the kegyelmethewl en nekem thanosagom wagyon, hogh myndenewth ewnekyes embere legyen kegyelmednek es, egyethemben dezmalanak, kyrol ennekiem walazth nem then sem lewebe sem yzenessel, ez el mwlt wosarnapon hallam meg hogh Kewzgre yoth wolna: es legotthan oda menek hozza: es mynden woltha kepen az mynth jobban thwttham neký meg mondam es eleýbe adam, ezth mond ennekiem: hogh ýol emlekezhetem rola: hogh ez el mwlt ydwbken meg montha ennekiem hogh az kegyenthek my akarathba es zandokban wolthak az az hogh the keghelmedet yned ez warból ky akarnak zerzeny es zyllený: kyth en the kegyelmednek mynden woltha kepen meg yrtham wala, ezth monda hogh az kegyenthek es az thanalchok az warath ew neký atthek kyral akarathyabol hogh kyrol kyral lewele wagyon ew azth mongya: wgh hogh az nepeth el bochassa chak thýzenketh lowagoth tharchon es harmýczketh gyalogoth erre kyral ew neký ezer forynthoth ad es az dezma meg zamlalasara ewk bochatnak embeth de Wayzpracharnak es embere legyen melletthe; es hogh ha ew fel nem wenne tha hath masnak agyak: ew azth mongya hogh egyebeth nem mer benne thenny: ha nem az myth kyral ew neký parancholth annak al, es yelesben the kegyelmedet merth wgh month hogh kyral ew neký keth awagh harom ezer forynthal ados es chak the kegyelmed kyralthol oly leweleth hozasson hogh kyralý the kegyelmednek attha awag adna ez warath, ew leg otthan the kegyelmednek engedý: merth ew the kegyelmedwel az ew ados-saga felewl kewnyen meg zerzewthhethnek az feghwereseketh es az hwzarokoth el bochatha: az Erdewdy Pether yozagathes kyketh el foglalthwnk wala ez warhoz, azth hattha hogh meg bochasswk, ew azth mongya hogh az Erdewdy Pether dolgath kyralnal megzerzetthek wolna: es hogh az monyorokerekýekwel ymaran bekesseg wolna, azok kedeg napon kynth dwnak, ew azth mongya hogh chak azerth nem hatthak az nepeth ew neký tharthany: hogh chak the kegyelmednek segethsegel ne lehethne: az mynth erthem bezedebewl Kermendeth akarnak meg wený, de azth mongya Wayzprochar wram es az Kynspergerek hogh the keghelmed melleth akarnak lenny az ew feyekel es yozagokal: az akor walýk meg mykoron zyksesg lezen. Thowabba azth mongya hogh the keghelmed Banffy Anthalnak yo summa pynth adoth wolna az rawasbol hogh ky zedny segellyeth wolna: wgh month hogh a koron eleg nepethek wolth, es az thý magathok nepewel es kenyen ky zedethhethethek wolna es yob wolth wolna hogh thýmagathok ozhozthathok wolna az pynzel: hogh nem mynth masnak attha wolna the kegyelmed: hogh ky mosth nem nagh segedssegel wagyon the keghelmednek

ez mosthaný zýksegebe: hogh ha akartha volna awagh akar-
naýa keghelmednek ýo segedsegel lehetheth volna: merth eleg
zolgath tharth, de ezfele barath a wagh athýafýw ký zýksegebe
barathýath es atthýafýath nem akarýa meg segellený, hogh
kýnek volna mýwel, ez ew neký nem theczýk. Mýkron ezth
erthetthem ew thewle hogh ký akarna bezellený az warbol:
azth es mongýa wala hogh en ne magam menýek the kegyel-
medhez: kýth en nem akarek mýelnem: merth azth mondam
neký hogh the kegyelmed ýth az hazba hagyóth engemeth:
nem hogh ýdesthowa kewethsegbe ýarne: azthes mondam hogh
az hazath mýkron kezemhez atthaththok egýwth wolthathek es
eghellew akaraththal atthaththok: azerth wgh ýllýk hogh mýkron
az hazbol ký megyek, a koron es egýwth leghethek es eghellew
akaraththal wegezethek a mýth mýeltheke egýwth mýelletek ký
ennekem thýzthessegemre legyen: azthes erthem thewle hogh
ha the keghelmed rewýd napon ýde nem ýew the hath ew el
megýen kýralhoz es the kegyelmedwel zemben nem lezen: egh
nap chak az lezen hogh engemeth wghan kýrakkak ýnen: yo
leheth hogh azth hattha, hogh mýg az walaz the kegyelmethewl
meg yew nem adýg wgýau býrýak mýndenel mýnth annak
elewthe: de az wthan nem thwdom mýnth lezen, ennekem egh
zolgamoth ýspanomoth ký az falwkra ýart az monyorokerekýek
meg fogak: zolek Wayzprochar wrannak rola: azth monda
hogh meg ýrtha az reghenetheknek de nem ýrtha hogh the ke-
gyelmed zolgaýa ha nem hogh ew zolgaýa: merth wgý mond
hogh ha azth ýrtha volna hogh the kegyelmed zolgaýa: ýnkab
ewrewltheke volna. Az mýnth erthem bezedebewl semý ýo aka-
raththal nýnchenek the keghelmedhez az Nemethek erthem hogh
the kegyelmedhez embereth kýldý es leweleth, azerth kerem the
kegyelmedeth mýnth kegyelmes wramath hogh the kegyelmed
ennekem ol thanosagoth agýon ezekrewl hogh mýth kellýen
mýelnem: hogh kýbowl thowaba the keghelmed en ream ne ne-
hezthelne: es walamý kara the keghelmednek ne kewethkeznek:
ennekemes thýzthessegemre esnek: az ew keth tharazkýath es
el ýthetheke: hogh kýbowl az kewsssegnek ýghen nagh remo-
lethý len es ýedese awag kethsege, merth hogh az nep mýko-
ron el mene, az algýwkoth wele eghethembe el wýwek: mosth
az mý akarathwnk ez hogh az monyorokerekýekwel bekessegeth
thegýwnk: ha ýo modon leheth: ennekem nýchen mýth then-
nem: merth az haz ýghen pwztha: zeghenth kýth sohna nem
walottham nem akarnek wallaný. Thowabba keth few legenth
tharthozthattham keghelmednek egýknek newe Akach pal masýk-
naknewe Kaldý ýmbreh az the keghelmed zolgalýathýara mýn-
dennýk ewth lowal wagýon kýth meg lattham hogh ýo zwwel
wadnak es latam hogh emberseges emberek, felelek keghelmed-
nek embersegek felewl hogh ýo legenýek, merth ha ýok nem
wolnanak the keghelmednek nem zerzenem. Azerth the keghel-
med ennekem walazth ýrýon ha kel meg tharthozthatthnom
a wagh nem, merth erthem hogh the keghelmed egh nehan zol-
gayath el bochattha: the keghelmed mýnden rendbelý dolgokrol
walazth ýrýon ennekem: ýdeýe volna hogh the keghelmed ýde
lathna: merth ha the keghelmed hoza nem lath: ýnghen maýd
el pwzthol az the keghelmed ýozaga: mosthes azth ýrtha enne-

kem Tharnoczy Andras nagh hýthre: hogh ha az wra ýozagath meg nem bochagywk th hath ewrsegeth mynd el dwlýa es az kýth el nem dwlhath mynd el egethý, ýsthen tharcha the kegýel-medeth nagh bekessegwel es egessegwel: Datum Sabaria feria tertia proxima post festum divisionis Apostolorum, Anno domini 1530.

E. V. M. d.

Ladislaus Segnýei
servitor minimus etc.

Egy ív papíron, borítékja a cíMZéssel elveszett. Uo.

15.

Nádasdy Márton levele Batthyány Ferenc horvát bán és vasvármegyei (fő)ispánhoz.

1530. szeptember végén.

Týstelendew wram regheben en elmentem wala az the keghelmed ýobaghaert az keghelmed ýzenethýt es megh mondam de nem keghelmed dolghaert tartotak megh hanem ewn keztek walo dologh merth az reghedeý ember est mongha hogh negheed esthendewben waghon mast mywta wthana ýarth es wthana kewltheet egheeb ýobaghaat es sokser tarthata wonna megh keghelmednek de býntelenth nem akart bantaný hanem ast aký neký ados es mongha az reghedeý ember hogh nem echerth sem kecher wolth ýw warath erete mynd az kýrayl lewelewl es az reghentekewel de senký neký ýghazath nem teet est es mongha az reghedeý ember ho amenýth megh tarthoot anal thwbel tartozýk neký de a waras khwnewregh keghelmednek hogh keghelmed kýwdene be oda oth foghna myndenýk keth keth emberth lathnáyak megh kezetheek ameyllýk ados lesen egh masnak a fýzesen megh towaba ast es megh emleytem hogh Sopronth es forghoot wolna ez a dologh de est monda hogh soha nem merth ha ot forghoot wolna hat ew sem keresneye ast nem twdom myerth de az ewrseghý ember welwnk be nem ýewe hanem egh ýnasch kýldeth wala be welýnk tekeghelmednek ýo bekýldený merth felfoghatak hogh senký nem banthýa esmeg bekewel erestyk merth az polgharok myndeent tenenek keghelmederth de az kýrayl lewele ellen nem tehetnek e pewres felth eloghe kerek az waras de soha nem tewe az lewel ký az keghelmed ýobaghanal waghon az es sol hogh be menyen ýamborok lathasara meg eghen nesewlenek.

Sarkýan bernalthnak a myth haghooth wolth keghelmed az es ýde elew megh waghon ýrwa.

Soos ferenchel sembe wolth az keghelmed ýzeneseth megh montam neký est monta hogh chaak wgh kezghe keghelmed myndennel salghalni akar keghelmednek az alch felewl ast monta hogh ot es sok nye wolna de keghelmednek walo solghalathert oda agha egh ýdeýgh banfii antalhozees elmentem wala wgh monda hogh a dologhe bwdara kýldeth myhelth onnan megh ýewnek wagh keghelmednek megh ýrya awagh sembe lesen keghelmedwel ast es monta hogh wala myben ew thwd es wala mywel leheth myndennel keghelmede akar lenný merth

keghelmedthewl yo newen wete hogh keghelmed a dolghoot
megh ýzente wolph. Ez lewel kewlth reghedeben sen mýhal
kantoran sombathon 1530. —

nadasdy marthon kezeýrasa
az keghelmed solghajae es fyae.

[A levélhez mellékelt külön papírszeleten:] nemes wram en masth
oda nem mehetek hanem kerthem zybrých ozwalthoot, hogh oda
menne es keghelmedwel az en dolghomrol weghezne es kerem
keghelmedeth mynth keghelmes wramath hogh theegh ýol
walastoþ kých solghalhasak megh keghelmednek en magham es
ewrewmesth menek keghelmedhez de nýnch ýol emberem sen
ýol athýamfya ky az en týthessegenre ghondolna hanem en
maghamnak kel fwthnom walamýth zybrýk weghez en es ast.

[Címzés:] Ez lewel adassech az en keghelmes wramnak
bothajny ferenchnek es horwath orsaghý bannak es waswar
meghebely esspanwnnak.

Félv papíron, zárópecséttel, melynek címerpajzsában egy álló, balra-
fordult madár látszik. A pajzs fölött N. M. betűk. Uo.

(Folytatjuk.)

IVÁNYI BÉLA.

Palóc. Köztudomású, hogy a *palóc* népnév a magyarban
szláv jövevényszó, ideszármazásának pontos megállapítása azon-
ban a régi adatok teljes hiánya miatt nem sikerült (vö. Bárczi,
SzófSz. 233). HORVÁTH JÁNOS „A magyar irodalmi népiesség
Faluditól Petőfiig” című műve 222. jegyz. szerint a *palóc* név
„először a mezőkövesdi községi tanácsnak egy 1787-i jegyzőköny-
vében fordul elő először”. Magyar szövegben már néhány évvel
előbb is megtaláljuk. RÁTH MÁTYÁS a Magyar Hírmondó első
évfolyamának elején (Boldogasszony hava 22-i szám) így ír:
„Néha szokatlan szókkal élek: de akkor, mikor jobbak nem véte-
tődtek szokásba. Jelentettem az elől-járó beszédben, hogy nem
fognám csak ennek, vagy anaának a vidéknek Magyarságát
követni. Ez eránt, ha szabad volna egy főtiszteletű és nagy-
tudományú személyt meg-neveznem, tsak a Neve is elégséges
mentségemre válnék minden tanult magyar előtt.” Ezeket írja
többek között: „Szintén-úgy a mi a szó-éjtést illeti jó mindaz
akár a Székelyeké, akár a Bihariaké, akár a *Palótzoké*” —
BÁRCZI GÉZA (i. m.) egyébként a szó latinositott alakját:
Palotzones már 1728-ból közli.

BÁN IMRE.

KÖNYVISMERTETÉSEK.

Bárczi Géza: Magyar szófejtő szótár. Bp., 1941. Egyetemi
Nyomda, XXIII, 348, 2 l.

Már évtizedek óta érezzük szükségét egy könnyen kezelhető
kézikönyvszerű összefoglaló munkának, amely a magyar szókinés
eredetére vonatkozólag a legkülönbözőbb folyóiratokban és önálló